

ETOP EMI ISAIAH ỌNỌDE ESỌK MBON MFIAK- EDEM

Isaiah 1:1-31

ỌYỌHỌ UKPEP-ŃKPỌ 348

Eke Ikpọ Owo

IKỌ IBUOT: “Jesus ọdọhọ enye ete, Baba owo kiet emi akabarede ese edem, ke enye ama ekesin ubọk ke ufuñ-isọñ, ikemke ndinam utom Ubọñ Abasi” (Luke 9:62).

1 Ƒkukut Isaiah

1. Isaiah ama okut Ƒkukut emi abañade Judah ye Jerusalem ke ini Uzziah, Jothan, Ahaz, ye Hezekiah, ekedide ndidem ke Judah, Isaiah 1:1
2. Abasi ama otim asua ọnọ nditọ Israel: okposuk mme imum enañ ekefiokde mme andinyene mmọ, edi Israel ikọfiokke Ọbọñ ye Andibot mmọ, Isaiah 1:2-4; Jeremiah 8:7
3. Ema ebup Israel ntak emi mmọ ekpeyomde efiak emia mmọ ufen ke ini ema ekenọnọ mmọ ufen ọtọñde ke ibuot tutu osim ikpat, Isaiah 1:5-9; Jeremiah 2:30; 5:3
4. Abasi ama esin ndibọ ediwak uwa Nditọ Israel ye mme edinam ukpono Abasi mmọ emi ekedide emiom ọnọ nnen-nnen usuñ ukpono Abasi, Isaiah 1:10-15; Malachi 1:6-14; Matthew 15:7-9
5. Abasi ama ọnọ Israel uyo ete mmọ etre ndinam idiok-ńkpọ enyuñ ekpep ndinam se ifonde, Isaiah 1:16, 17; Hosea 6:6; Matthew 9:13; Jeremiah 4:14; James 4:8-10
6. Abasi ama onyime ndikpe ikọ ye Israel ke abaña mme idiok-ńkpọ mmọ, Isaiah 1:18-20; 1 Samuel 12:7; Micah 6:2, 3
7. Abasi ama eseme abaña Jerusalem ke ntak ukpono-ndem mmọ onyuñ okop but ke mmọ ndifiak edem ńkpọñ Enye, Isaiah 1:21-23; Jeremiah 2:19-27; Ezekiel 22:24-29
8. Abasi ama ọñwọñ ndida ikañ-usọ eme (gold) nduk Israel nnam asana tutu efak Zion ye ikpe, ndien mmọ emi efakde eyesaña ke edinen ido, Isaiah 1:24-31; Malachi 3:3-6; Zechariah 13:9; Ƒwed Mbon Rome 11:24-27; 9:26, 27.

SE EKPEPDE EBAÑA

Mme Isuñ-Utom Abasi

Isaiah ọkọtọñ utom ukwọrọ-ikọ Abasi esie ke ini eketiede nte ke ema esin nnen-nnen usuñ edikpono Abasi. Isaiah ekeneñere ọnọ mme etop esie esọk Judah ye Jerusalem. Esien Israel duop eken ema eduọ ekpọñ edikpono Abasi. Ndien ufen Abasi ama ọwọñre etiene mmọ. Ubiere-ikpe oro akasaña oto ke mbon Assyria, emi edide idiok ye ibak-ibak idut, emi ekedade akamba ubak Israel enyuñ emum mme owo ke mbuot-ekọñ. Judah ye Benjamin ema eka iso ke ukpono Abasi ke ido, edi ke Spirit ye akpanikọ mmọ ema ekabare edi mbukpo nte nditọ ete mmọ.

Okposuk Nditọ Israel ema ekeduọ ekpọñ usuñ Abasi, Abasi ama edemere ediwak owo emi ekekwořde akpanikọ Abasi ye unana ndik enọ mme owo. Ke otu mme owo emi, Isaiah ekedi kiet, ndien ekesikot enye, “ọyọhọ ition ke otu mme ọkwọrọ-ikọ” oto ke mme ukpep-ńkpọ ye mme ntiñ-nnim ikọ esie ke abaña Jesus Christ emi owo mikemeke ndida ndomo ye ntiñ-nnim ikọ efen. Isaiah ama ọkwọrọ akpanikọ Abasi inyuñ inyimeke ndibuak idem ye se idiokde ke ofuri ini ukara ndidem inañ. Unana edikop ndik ke ukwọrọ-ikọ esie ke abaña idiok-ńkpọ ye idiok ido, ama ada uwem esie ke akpatre ke ini ukara idiok edidem Manasseh. Ke mbuk eset, Isaiah edi kiet emi etiñde ebaña ke ọyọhọ ibuot ńwed Mme Hebrew duopekiet nte enye emi ekeyokde mbai-mbai.

Etop Abasi

Etop emi Isaiah ọkọnọde Israel, nte nnyin ikotde ke akpa ibuoƆ nƱwed Isaiah, enye ọkọbọ nte n̄kukut emi akayararede ọnọ enye nte ukpọn̄ mme owo etiede ke iso Abasi. N̄kukut emi akabaña nsio-nsio ini ukara ndidem inañ. Ekedi etop emi Isaiah ekenyenede ndikwọrọ ke ini ukara ndidem oro, onyũ etiñ ọnọ mme owo idaha idiok-n̄kpọ mmọ ke iso Abasi.

Abasi ikopke inemesit ke mkpa idiok-owo; edi kpa ye oro, mme owo ke eyeyire ndidu uwem idiok-n̄kpọ, okposuk edi nte Abasi ama ọkọnọ kpukpru mme ntọt emi esok mmọ. Israel ikọkpọn̄ke ukpono Abasi, iwọn̄ore itiene ndiọi edinam mme okpono-ndem, nte n̄kpọ emi mmọ mikenyeneke ọyọhọ ifiok ite ke Ikọ Abasi ikemeke ndikpuhọre; n̄ko, owo ikemeke ndibiat ndien etre ndibọ ufen. Ekeme ndidọhọ ete ke mme anditiñ ntiñ-nnim ikọ emi Abasi ọkọdọn̄de ọnọ Israel ema etim efiok nte esit Nditọ Israel eketiede, mmọ ema enyũ etua ebaña mme idiok-n̄kpọ Israel ke iso mme owo. Mme ọkwọrọ-ikọ Abasi eketiñ uduak Abasi. Ndikop uyo mmọ ekedi ndikop uyo Abasi; n̄ko, ndisin uyo mmọ ekedi ndisin uyo Abasi.

Paul ama etiñ ọnọ nditọ Abasi emi ekedude ke Thessalonica etop emi enye akadade ọsok mmọ, “Mmọdo owo emi esinde ndibọ item emi isinke item owo, edi esin item Abasi” (1 N̄wed Thessalonica 4:8). Kpasuk ntre Jesus ama etiñ ọnọ mme mbet Esie ete: “Owo eke okopde uyo mbufo okop uyo Mi; owo eke onyũ esinde mbufo esin Mi; owo eke esinde Mi onyũ esin Enye emi ọkọdọn̄de Mi” (Luke 10:16). Okposuk edi nte mme ọkwọrọ-ikọ emi ekesañade ke odudu ye spirit Abasi, mme owo ikawakke ndidara mmọ; sia ndikut mmọ ekedide unan ọnọ Nditọ Israel. Edi Abasi ọkọdọn̄ mmọ man enọ Israel ntọt ke abaña mme ufen emi editienede mme idiok-n̄kpọ mmọ.

Akpanikọ Abasi

Se eketiñde enọ Isaiah ebaña idiok-n̄kpọ Israel, edi kiet ke otu mme añwa-añwa idiok-n̄kpọ emi N̄wed Abasi anamde otim añwaña. Abasi isuhokere idaha mbubiam emi odude ke idiok-n̄kpọ; inyũ itreke ndinam mme owo efiok idaha ukpọn̄ mmọ ke iso Esie. Mme owo ikemeke idinyũ ikemeke ndikabare n̄kpọn̄ mme idiok-n̄kpọ mmọ ibọhọke mmọ ekut ndik ye ukut emi odude ke idiok-n̄kpọ. Ke ini mme owo efiokde ubiom-ikpe idiok-n̄kpọ mmọ, ini oro ndien ke idorenyin odu ọnọ mmọ ndikabare esit ntiene Abasi.

Jesus ama ọdọhọ ete “ndien mbufo eyefiok akpanikọ, akpanikọ eyenyũ anam mbufo ewọrọ ufin” (John 8:32). N̄kpọ kiet emi odude ke akpanikọ Abasi edi ubiom-ikpe emi odude ke esit owo kiet-kiet ke abaña idiok-n̄kpọ ke esit esie. Emi ekedi ntak emi Abasi akayararede mme idiok-n̄kpọ Nditọ Israel. Ke Isaiah ama ọkọfiok idaha esit mmọ, iketreke ndikwọrọ ikọ mbaña idiok-n̄kpọ mmọ nnọ mmọ, man okpoto ntak oro mmọ ekpefiok ete ke Abasi ọmọfiok abaña mmọ, man mmọ ekabare.

Edi mfọn-ido ye mbọm Abasi ayarare ọnọ mme owo mme idiok-n̄kpọ emi odude ke esit mmọ man oto do mmọ ekpefiok ntak emi ekpeyomde erinyaña. Mme owo imaha ndikop mbaña iyaresit Abasi ke abaña idiok-n̄kpọ, hell andidiok, usen ubierikpe emi edikpede ikpe kpukpru mmọ emi mikabakere ikpọn̄ mme idiok-n̄kpọ emi mmọ ekenamde, mme ndikop nte ke ufen idiok-n̄kpọ edi mkpa; edi ibọhọke mmọ efiok enyũ enim ke akpanikọ, mmọ idikemeke ndiyom erinyaña n̄wọrọ n̄kpọn̄ idiok-n̄kpọ.

Ima emi Abasi enyenede ọnọ ukpọn̄ owo inọhọ mme owo unen ndiduọ nsine ke edinam idiok-n̄kpọ. Ke usuñ efen, oto ntak emi Abasi amade owo ndien Enye osio erinyaña onim oto ke ntak Iyip Christ ke eto mkpa man oto do mmọ ekpebọhọ ufen idiok-n̄kpọ emi mmọ ema ekenanam.

Nnyin imokut edinam emi nte adade itie ukem-ukem ke n̄kukut Isaiah ye ukwọrọ-ikọ esie. Ema etiñ enọ Israel iñwañ-iñwañ ebaña ndik eke odude ke mme idiok-n̄kpọ mmọ ndien Jehovah obup mme ntak emi mmọ eyirede ke idiok.

Emek Mkpa

Abasi aka iso ndibup mme owo ntak emi mmọ ekpesinede ke ndutuhọ idiok-n̄kpọ ke ini mikpedighe ntre. Isaiah ama ofiori ọnọ mme owo, “Edinam didie esuk emia mbufo?” Abasi ama ada Israel odomo ye enye emi ekemiade ọkpọsọn̄ ufen, ọtọn̄de ke etiñ ibuoƆ esie tutu osim ikpat ukot esie emi n̄kpọ efen

mikoduhe ke mibòhòke ediwak unan, mme itie emi emiade ye inia. Se ikanamde etie ntem ekedi idiòk-ñkpò emi okonukde mmò esin ke utò itie oro, ñko, ikòwòròke ñkpò efen ikan idat ke ndikaka iso nnam idiòk-ñkpò ye Abasi.

Idiòk-ñkpò eye owo ke enyin ke ekpri ini, edi uyai esie ibighike, inem esie inyuñ idighe ke usuñ eke owo emi enyenede ubiom-ikpe ke esit mikemeke ndifiòk. Owo inyuñ ikemeke ndiberi usuñ esit esie mbaha uyo Abasi emi ofioride ke abañã idiòk-ñkpò. Idiòk-ñkpò edi ñkpò emi abiakde eti-eti, ndien usuñ anam idiòk òsòsòñ. Ikò Abasi ete, “Ndien mme idiòk owo ebiet nyoyoho inyañ; koro enye mikemeke ndina suñ; mmòñ esie onyuñ oburòde ndek ye mbat. Abasi mi òdòhò mme idiòk-owo, Emem iduhe” (Isaiah 57:20, 21). Edi ñkpò mkpaidem nte mme owo esuk eyirede ke idiòk-ñkpò okposuk enye adade nta-edet edi, idem akpa Abasi ke nsòñ-ibuot emi adade ndutuhò òsòk mmò, tutu Enye obup ete “Edinam didie esuk emia mbufo?”

Mbòm, Inyuñ Idighe Uwa

Ini kiet, Jesus ama òdòhò ete “Eka ekekpep se ikò emi òwòròde, Edi mbòm ke nyom, idighe uwa” (Matthew 9:13; Hosea 6:6). Ukem ekikere emi ke Isaiah ekenyene ònò Nditò Israel. Mme edinam ke Ikò Abasi mmò ikenyeneke udori inò Abasi okposuk edide Abasi okonim mmò, koro akpanikò emi okodude ke esit, mmò ema esin enyuñ efre; òwòrò ete Abasi idinyimeke ndiyò idiòk-ñkpò, ndien ndikpono Enye ekedi ndikpono Enye ke spirit ye ke akpanikò. Ubierikpe ye edinen ido idighe ikpikpu edinam mme òfiòk-ñkpò eke ererimbot, edi akam edi mfri emi òwòròde oto mme esit mmò emi emade Òbòñ. Kpukpru itie ke Ikò Abasi, ke Obufa ye akani Ediomi ke ukpep-ñkpò mme anditiñ ntiñ-nnim ikò, mme òkwòrò-ikò Abasi, ye ke mme ukpep-ñkpò Jesus, etim enam añwãña ke ini ke ini ete ke nnen-nnen ukpono Abasi ikemeke ndidu ke owo minimke ite ke edisana ido edi akpan ñkpò ke Ikò Abasi.

“Ekpep ndinam eti; eyom se inende, eneñere se ikwãñade, ekpe edinen ikpe enò eyen-akpa, eda ye ebe-akpa ke ikpe.” Emi edi etop emi Isaiah akadade òsòk Israel, ñko ekedi ukem-ukem nte enye emi ekenòde toto ke eritòñò, onyuñ edi ukem-ukem mfin: “Etre ndinam se idiòkde.” Idiòk-ñkpò Israel ikedighe nte ke mmò ema esioño idem ekpòñ mbubehe ñkpò Abasi, edi añwa-añwa edinam mmò ikòwòròke usuñ okonyuñ edi ido mbubik ke iso Abasi. Obio ama òyòhò ye idiòk ido ye ukwãñ ido tutu eda mmò edomo ye mbon Sodom ye Gomorrah, emi ikañ Abasi òkòduòde ata mmò.

Ndikòk Ibuot Òtò Kiet

Etiñ akamba ikò ebaña ibuot ikò ke ukpep-ñkpò emi: “Mbufo edi ndien, nnyin ikpe ikò: mme idiòk ido mbufo ekpetie nte iduot, eyefia nte snow; ekpeyibe nte crimson, eyekabare nte idet eròñ.” Ke akpanikò, oro edi eriyarare edinen ido Abasi ete ke Imò iyema ndikpe ikò ye owo ke abañã mme idiòk-ñkpò esie. Edieke owo edinyimede ndikop ke ini Abasi ekpede ye enye, enye eyenyime usòp-usòp ndikut ndisime esie. Abasi ekeme ndifen mme idiòk-ñkpò esie, ekpeyibe nte iduot, Abasi eyenam enye afia nte snow. “Mbufo ema enyime, enyuñ ekop, eyedia ufòn isòñ.”

Ke usuñ efen? “Edi ema esin, enyuñ esòñ ibuot, ofut eyedia mbufo: koro edi inua Jehovah òdòhò.” Israel ema esin ndikop se Abasi eketiñde ye mmò. Mmò ekesuk ekaka iso ke idiòk-ñkpò mmò tutu ke akpatre òyòhò iyaresit Abasi okodoro mmò ke Christ ama akakpa.

Akpatre itie edikot ke ibuot ikò nnyin anam ifiòk ite ke oto ke mbòm Abasi, nsuhò edidu ke ofuri emana tutu Zion afiak ada itie ubòñ esie, ndien Jesus Christ emi ekesinde ke akpa ifet enyuñ ewotde eyekabare edi Edidem emi mmò efiòkde.

MME MBUME

1. Isaiah òkòbò didie etop ete ke imò inyene ndikwòrò-ikò nnò Israel?
2. Ukwòrò-ikò Isaiah ekebigi adañã didie?
3. Ke akpatre Isaiah akakpa didie?
4. Nso edi ntak emi Abasi akayararede itie Nditò Israel ònò mmò ukem-ukem nte mmò ekedide?

5. Nso edi ntak emi akpanade mme owo efiok ete ke mme imo idi mme anam-idiok mbemiso mmọ ekabare esit ekpoñ idiok-ido mmọ?
6. Mme owo esaña didie efiok ete ke mme imo idi mme anam idiok-ñkpọ?
7. Nso edi ntak emi Abasi mikenemke esit ke ido ukpono Abasi Nditọ Israel?
8. Nnyin ikpekpono Abasi didie?
9. Nso edi ntak emi Abasi ekemekde ndikpe ikọ ye Nditọ Israel?